

оцінити ефективність прийняття фінансових рішень, результативність окремих бізнес-процесів, досягнення планових показників та обсягів фактичних витрат і доходів.

Список використаних джерел

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф ; пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 563 с.
2. Артеменко Л. П., Гук О. В., Жигалкевич Ж. М. Реалізація стратегії розвитку підприємства: синергійний підхід. Інвестиції: практика і досвід. 2009. № 19. С. 12–14.
3. Власенко В. А. Розробка та реалізація стратегії розвитку підприємства в умовах трансформації ринкових відносин: принципові підходи та інструменти. Економіка. Менеджмент. Підприємництво. 2014. № 26(1). С. 32–41. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2014_26\(1\)__6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2014_26(1)__6) (дата звернення: 01.10.2018).
4. Гончаров Ю. В., Лапчик Ю. Ю. Удосконалення стратегії розвитку підприємства. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2014. № 1. С. 193–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknutd_2014_1_30 (дата звернення: 01.10.2018).
5. Денисюк І. Стратегія розвитку підприємства харчової промисловості: економічна сутність. Економічний аналіз. 2013. Т. 12(3). С. 112–115. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/есан_2013_12\(3\)__25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/есан_2013_12(3)__25) (дата звернення: 01.10.2018).
6. Захарчин Р. М. Сучасні виклики щодо формування економічної стратегії розвитку підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.7. С. 245–250. .
7. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрями розвитку : монографія / А. П. Наливайко. – К. : КНЕУ, 2001. – 227 с.
8. Портер Е. М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / Е. М. Портер ; [пер. с англ. И. Минервин]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 454 с.
9. Смирнова Н. К. Реализация стратегий компаний: от простого к сложному [Электронный ресурс] / Н. К. Смирнова, А. В. Фомина. – Режим доступа: <http://www.elobook.com>
10. Стратегический менеджмент / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд ; [пер. с англ. А. Р. Ганцевой, В. Ю. Дроздова, А. Г. Завады и др.]. – М. : Вильямс, 2006. – 928 с..
11. Пастухова В. В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність: монографія / В. В. Пастухова. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2009. – 302 с.

Кравченко А. О., здобувач ступеня доктора філософії

Науковий керівник – **Дубина М. В.**, д.е.н., професор

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Постійне прискорення темпів діджиталізації банківських установ України зумовлює збільшення кількості та обсягів безготівкових розрахунків. Безумовно поступовий перехід до такої форми розрахунків має конструктивний вплив загалом на всю національну економіку, оскільки зменшує кількість готівкових розрахунків та, як наслідок, обсяги “тіньового” сектору економіки країни. Такий перехід спричинений появою та розвитком нових технологій як в платіжній системі загалом, так і, зокрема, в сфері платіжних карток, як одного з основних інструментів такої системи [1].

Поява інтернет-банкінгу, розвиток електронної комерції та інші переваги діджиталізації банківських установ зумовили зростання кількості платіжних карток в Україні [2]. Представимо їх зміну за 2014 - 2021 рр. у вигляді таблиці

Таблиця 1 – Динаміка платіжних карток в Україні за 2014 - 2021 рр.

Рік	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Платіжні картки в обігу	70,6	59,3	57,6	59,9	59,4	68,9	73,4	89,1
Активні платіжні картки	33,0	30,8	32,4	34,9	36,9	42,2	40,4	46,3
Безконтактні платіжні картки	1,1	1,5	2,0	2,7	4,0	8,6	13,2	20,0

Джерело: складено автором на основі [4].

Аналізуючи приведену вище динаміку бачимо, що загальна кількість платіжних карток в Україні за обраний період часу зросла на 26,2% порівняно з 2014 роком. Слід зазначити, що в 2015 році спостерігалось значне падіння даного показника на 16%, що було спричинене банкрутством ряду банків і зменшенням їх загальної кількості зі 163 до 117 банків порівняно з 2014 роком. Кількість активних платіжних карток щорічно коливалася, проте загальна їх кількість в 2021 р. зросла на 40,3% порівняно з 2014 роком і на 14,6% порівняно з 2020 роком. Кількість безконтактних платіжних карток також показала позитивну динаміку і на кінець 2021 року таких карток було в обігу в 20 разів більше, ніж в 2014 році, а тенденції цього показника свідчать про його значне зростання саме протягом останніх років (наприклад, на 53,5% та 51,5% у 2020 та 2021 роках відповідно). Проте вищеописана тенденція пояснюється тим, що в більшості банків останніми роками безконтактна картка стала стандартом.

Для отримання комплексного уявлення стосовно тенденцій розвитку платіжної системи пропонуємо також дослідити динаміку та структуру загального обсягу операцій з платіжними картками. Окреслений аналіз представимо у вигляді рисунка.

Рисунок 1– Обсяги операцій з платіжними картками за 2014-2021 рр., млрд. грн.
Джерело: складено автором на основі [4].

З динаміки на рисунку бачимо, що за обраний період часу загальний обсяг операцій з платіжними картками зріс в 5 разів, при чому спостерігається зростання даного показника в кожному році. Звичайно, частковий вплив на зростання даного показника справила інфляція, особливо в 2014 і 2015 роках, коли її значення становили 24,9% та 43,3% відповідно, проте протягом наступних років її значення не перевищувало 14%, що дозволяє констатувати відносно незначну її роль у зростанні цього показника [3]. Зауважимо, що починаючи з 2019 року сума безготівкових операцій перевищує суму операцій з отримання готівки і цей розрив зростає з кожним роком. Крім цього в кожному році темпи зростання безготівкових операцій перевищують аналогічний показник отримання готівки. Зважаючи на окреслене вище, можемо впевнено констатувати, що в Україні зростає популярність операцій з платіжними картками при чому значним чином за рахунок зростання обсягу безготівкових операцій.

Описані вище позитивні тенденції платіжної системи України пояснюються рядом факторів. По-перше, це розвиток інтернет-банкінгу в Україні. На сьогоднішній день користувачі таких сервісів можуть робити більшість своїх платежів через інтернет -

переводити кошти на інші картки або мобільний телефон, оплачувати транспортні квитки або комунальні послуги, поповнювати свої акаунти в розважальних сервісах тощо. Іншою причиною є поява сервісів безконтактної оплати таких як, наприклад, GooglePay та ApplePay. Завдяки таким сервісам користувач може “підв’язати” свою платіжну картку до гаджета з NFC-чіпом (наприклад, смартфон або смарт-годинник) і розраховуватися за його допомогою в магазинах без необхідності мати з собою фізичну пластикову картку. Не слід забувати і про фактор пандемії Covid-19, оскільки через карантинні заходи велика частка людей перейшла на дистанційний формат роботи, а торговельні мережі були вимушені працювати онлайн. В своїй сукупності це призвело до зростання обсягів покупок в інтернеті і, відповідно, безготівкових розрахунків.

Безумовно повномасштабна війна на території України та стрімкий відтік населення матимуть істотний негативний вплив не тільки на розвиток платіжної системи, а й на всю економіку держави. Лише гнучка та виважена антикризова економічна політика держави зможе максимально пом’якшити негативні наслідки від вже сформованих деструктивних чинників, які сьогодні впливають на розвиток як національної економіки, так і загалом на функціонування фінансової системи України та її окремих компонентів.

Список використаних джерел

1. Дубина М., Кравченко А. Сутність та основні риси незабезпеченого споживчого кредитування. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 3(27). С. 165-175
2. Дубина М., Шеремет О. Розвиток e-banking: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми перспективи економіки та управління*. 2019. № 2 (18). С. 154-162.
3. Індекс інфляції в Україні 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua> .
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.

Холявко Н. І., д.е.н., доцент

Колоток М. О., здобувачка вищої освіти 4 курсу, група ФК-181

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ТЕХОЛОГІЇ ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Цифровізація суспільних процесів нині є характерною для низки провідних країн світу. Це означає переведення стану речей з фізичного в електронний, появу нових технологій аналізу й обробки інформації, активне використання інформаційних технологій як у професійній діяльності людей, так і в побуті. Цифровізацію пов’язують із кіберфізичним виробництвом, впровадженням штучного інтелекту, автономною гнучкістю, хмарними технологіями, аналітикою великих даних тощо.

На ринку фінансових послуг використовуються технології, які забезпечують збереження та обробку масивів даних, підвищення ступеню автоматизації процесів, безпеку проведення операцій. Окрім того, фінансовими установами впроваджуються технології, які дають змогу швидко та якісно обслуговувати клієнтів. Сучасні фінансові установи чітко усвідомлюють, що збереження високих конкурентних позицій на ринку вимагає залучення та утримання уваги нового покоління споживачів, яке тяжіє до діджиталізації, використання новітніх технологій та оптимізації витрат часу. Відповідно, все більшої популярності на ринку фінансових послуг набирає технологія Інтернету речей, що відзначається високою інноваційністю та перспективністю.

Інтернет речей (IoT - Internet of Things) являє собою взаємозв’язок між різного роду пристроями, метою якого є передавання інформації та сигналів через мережу. Інтернет речей широко використовується у повсякденному житті, наприклад, це фітнес-браслети, які підключені до мобільних телефонів, або побутова техніка, така як смарт-холодильник. У банківських та страхових установах така технологія ще не набула поширення, проте є багато напрямів, де вона може ефективно застосовуватись – рис. 1.